

Sprog, identitet og kultur

Fag	Dansk
Klassetrin	7.-9. klasse
Kompetenceområde	Læsning og fortolkning
Færdigheds- og vidensmålpar	LÆSNING/Sprogforståelse FORTOLKNING/Perspektivering

Formål

Forløbets formål er, at eleverne bliver bevidste om, at sproget er med til at forme vores opfattelse af os selv og den virkelighed, vi lever i.

De nordiske sprog – for slet ikke at tale om grønlandsk - lever et hengemt liv i danskundervisningen. I dette forløb rettes blikket mod Nordatlanten, hvor vi fokuserer vi på sprogets betydning i de små nationer.

I Grønland og på Færøerne lærer eleverne at blive flersprogede. I skolen undervises de både på modersmålet, på dansk og i andre sprog.

Modersmålet er således hverdagssprog, mens dansk ofte er skolesprog. Det danske sprog er vejen til en uddannelse i Danmark, men det er også en anden kulturs sprog, man tilegner sig. I Grønland har langt den største del af embedsmandsværket historisk set været danskere, og en karriere i administrationen har fordret gode danskkundskaber.

Dansksproglige kompetencer kan derfor både åbne og lukke døre. Wietgensteins ord om at: *Dit sprogs grænser er din verdens grænser* har gennem historien været en realitet for både grønlændere og færinger.

Baggrund

De to sider fra sitet, som er beskrevet nedenfor. Skal teksten klippes ind her?

Omfang og tekster

Forløbet varer ca. 10 lektioner og følgende tekster indgår i forløbet udover sitet, hvor musiskvideoen "Tupilak" og interviews med Kim Leine indgår.

<http://rigsfaellesskab.weebly.com/sprog-og-selvstaeligndighed.html>

<http://rigsfaellesskab.weebly.com/frihedens-og-magtens-sprog.html>

Den dag Daniel døde, Politiken d. 21. december 2014
<http://politiken.dk/magasinet/feature/article5590856.ece>

Sprog, identitet og kultur - planlægning

Fra Fælles Mål til læringsmål for forløbet

I det følgende er opstillet læringsmål for undervisningsforløbet på baggrund af Fælles Mål.

Kompetenceområde	Kompetencemål
Læsning	Eleven kan styre og regulere sin læseproces og diskutere teksters betydning i deres kontekst.
Fortolkning	Eleven kan forholde sig til kultur, identitet og sprog gennem systematisk undersøgelse og diskussion af litteratur og andre æstetiske tekster.

Færdigheds- og vidensmål	Omsatte læringsmål
<p>[Læsning/Sprogforståelse]</p> <p>Eleven kan vurdere betydningen af ord og begreber i relation til tekstens oprindelse.</p> <p>Eleven har viden om sociolekter og formelt sprog.</p>	<p>Eleven kan forklare, hvordan rapperens brug af ord fra grønlandsk, dansk og engelsk er med til at forstærke tekstens budskab.</p> <p>Eleven kan udtrykke forståelse for, hvordan rytme, sprog og sang i den færøske kædedans skaber et inkluderende fællesskab.</p>
<p>[Fortolkning/Perspektivering]</p> <p>Eleven kan sætte teksten i relation til aktuelle problemstillinger.</p> <p>Eleven har viden om metoder til at sætte tekster i relation til aktuelle problemstillinger.</p>	<p>Eleven kan forklare, hvorfor dansk kan opfattes som et magtsprog af grønlænderne.</p> <p>Eleven kan drage paralleller mellem Kim Leines udtalelser og "Tupilak."</p> <p>Eleven kan gøre rede for, hvorfor sagen med grønlænderen Daniel indgår i rappen.</p>

Tegn på læring

Tegn på læring skal tydeliggøre for læreren og for eleverne, om eleverne får et læringsudbytte af de konkrete undervisningsforløb. Tegn på læring er tegn på, om eleven er på vej - eller har nået målet. I det følgende er opstillet tegn på læring i tre niveauer. Refleksionerne lægges ind i undervisningen undervejs, ikke til slut.

Omsatte læringsmål	Tegn på læring
Eleven kan forklare, hvordan rapperens brug af ord fra grønlandsk, dansk og engelsk er med til at forstærke tekstens budskab.	<p>Niveau 1:</p> <p>Eleven kan finde ord på de tre sprog i teksten, når den læses.</p> <p>Niveau 2:</p> <p>Eleven kan gøre rede for, hvorfor ord fra tre sprog indgår i teksten.</p> <p>Niveau 3:</p> <p>Eleven kan gøre rede for, hvilken virkning det ville have på budskabet, hvis teksten var på et af de tre sprog.</p>
Eleven kan udtrykke forståelse for, hvordan rytme, sprog og sang i den færøske kædedans skaber et inkluderende fællesskab.	<p>Niveau 1:</p> <p>Eleven skal kunne beskrive, hvad der indgår i en færøsk kædedans.</p> <p>Niveau 2:</p> <p>Eleven skal kunne forklare ord som: Skipper, kædedans, grindedrab, omkvæd og tradition.</p> <p>Niveau 3:</p> <p>Eleven kan give bud på, hvorfor kædedansen stadig er en levende tradition på Færøerne.</p>

<p>Eleven kan forklare, hvorfor dansk kan opfattes som et magtsprog af grønlænderne.</p>	<p>Niveau 1:</p> <p>Eleven kan gøre rede for hvor og hvorfor, der tales dansk i Grønland, og hvem der taler det.</p> <p>Niveau 2:</p> <p>Eleven kan forklare ordet magtsprog og grønlandisering.</p> <p>Niveau 3:</p> <p>Eleven kan gøre rede for Kim Leines holdninger til Danmark som kolonimagt.</p>
<p>Eleven kan drage paralleller mellem Kim Leines udtalelser, "Tupilak" og sagen med grønlænderen Daniel. (Artikel fra Politiken, 2014)</p>	<p>Niveau 1:</p> <p>Eleven kan finde frem til fælles emner i de tre tekster.</p> <p>Niveau 2:</p> <p>Eleven kan gøre rede for, hvorfor Daniel indgår i musikvideoen.</p> <p>Niveau 3:</p> <p>Eleven kan sammenligne budskabet i "Tupilak" med Kim Leines holdninger.</p>

Sprog, identitet og kultur - Gennemførelse

Gennemførelsen af forløbet er beskrevet med afsæt i nedenstående lektionsplan.

Hvad gør læreren?	Hvad gør eleverne?
<p>Introduktion: Lektion 1+2</p> <p>Læreren sætter eleverne i gang med 'hurtigskrivning' om modersmål, ud fra, hvad de kommer til at tænke.</p> <p>Fælles i klassen: Begrebskort.</p> <p>Introduktion til dansk i en færøsk og grønlandsk kontekst:</p> <p>Hvorfor skal de tale dansk? Hvor stammer det fra?</p> <p>http://rigsfaellesskab.weebly.com/sprog-og-selvstaeligndighed.html</p> <p>Læreren introducerer eleverne for formål, mål og overordnede aktiviteter i forløbet.</p> <p>Læreren laver en kahoot (https://kahoot.it/#/), som eleverne svarer på. Den skal indeholde spørgsmål fra linket og filmen om sprog.</p> <p>Lektion 3+4+5: Sprog udøver magt</p> <p>http://rigsfaellesskab.weebly.com/frihedens-og-magtens-sprog.html</p> <p>De to Kim Leine klip fra ovenstående link:</p> <p><i>Sproglig splittelse</i> Kim Leine fortæller om sprog, selvstændighedstrang og magtens sprog.</p> <p><i>Hvorfor lærer danskerne ikke sproget?</i> Danskerne er dovnere end nordmænd og englændere, når det kommer til at lære grønlandsk, mener</p>	<p>Introduktion: Lektion 1+2</p> <p>Eleverne laver en 'hurtigskrivning' om, hvad de tænker, når de hører ordet modersmål.</p> <p>Eleverne læser og ser filmen: http://rigsfaellesskab.weebly.com/sprog-og-selvstaeligndighed.html</p> <p>De svarer på kahooten.</p> <p>Lektion 3+4+5: Sprog udøver magt</p> <p>Eleverne skal læse teksten i makkerpar: http://rigsfaellesskab.weebly.com/frihedens-og-magtens-sprog.html</p> <p>Afsnit for afsnit læses, og eleverne opsummerer efter hvert afsnit i en sætning, hvad der er centralt.</p> <p>Eleverne skal først høre: <i>Sproglig splittelse</i> Kim Leine fortæller om sprog, selvstændighedstrang og magtens sprog.</p> <p>Hvad menes der med magtsprog og grønlandisering?</p> <p>Og hvorfor er dansk et magtsprog, eller omvendt, hvorfor er</p>

Kim Leine.

Spørgsmålene stilles og besvares i dobbeltcirkler (CL)

Splittelse om grønlandsk og dansk
Se og hør videoen med den 18-årige rapper Josef Tarrak Petrussen fik i efteråret 2016 debatten om grønlandsk vs. dansk til at eksplodere.

<http://rigsfaelleskab.weebly.com/frihedens-og-magtens-sprog.html>

Om al den virak, der var om videoen i august 2016

<http://sermitsiaq.ag/musikvideo-deles-vildt-josef-vred-danmark>

Den dag Daniel døde, Politiken d. 21. december 2014

<http://politiken.dk/magasinet/feature/article5590856.ece>

<http://politiken.dk/indland/art5557876/Daniels-død-udløser-vrede-reaktioner-i-Grønland>

Lektion 6+7+8: Sprog skaber fællesskab

I forløbet med kædedans vil eleverne stifte bekendtskab med kædedansen, som udtryk for en færøsk tradition, hvor rytme, tekst og sang inviterer til et inkluderende fællesskab.

Læreren repeterer, de indledende

grønlandsk IKKE et magtsprog?

Derefter skal de høre:

Hvorfor lærer danskerne ikke sproget?

Danskerne er dovnere end nordmænd og englændere, når det kommer til at lære grønlandsk, mener Kim Leine.

Hvad mener Kim Leine med, at danskerne er dovne?

Opfatter I det som dovenskab ikke at ville lære grønlandsk?

Hvorfor oplever grønlænderne det som problematisk, at danskerne ikke kan grønlandsk?

Om musikvideo og artiklen om Daniel

Eleverne deles ind i 4 grupper.

1. Gruppen analyserer musikvideoen
2. Gruppen analyserer teksten til musikvideoen
3. Gruppen analyserer artiklen om Daniel
4. Ser på al virakken omkring "Tupilak"

Grupperne fremlægger for hinanden.

Lektion 6+7+8: Sprog skaber fællesskab

Hvad ved vi om Færøerne? Post-it eller padlet laves en brainstorm. Der sorteres til der er 10 overskrifter. Eleverne deles i mindre grupper, der skal finde frem til flere oplysninger på sitet, og billedstof, der uddyber de karakteristiske ting.

Til hver film deles klassen i grupper:

- En gruppe skal koncentrere sig om sangen

samtaler om modersmål som begreb drejede sig om.

På postit eller padlet laves en fælles brainstorm.

Optakten er: "Hvilke 10 ting kan karakterisere Færøerne i dag?"

Dans og sang fra meget gamle dage
<http://rigsfaellesskab.weebly.com/dans-fra-gamle-dage.html>

Krig, drab, dans og kærlighed
<http://rigsfaellesskab.weebly.com/kaeligdedans.html>

Munter dans og sang med brutale beretninger
<http://rigsfaellesskab.weebly.com/munter-og-brutalt.html>

Eleverne skal se filmene med det formål, at de efterfølgende skal lave en instruktionsvideo i kædedans.

Lektion 9+10:

Som afslutning på forløbet skal eleverne interviewe ældre familiemedlemmer. De skal få viden om hvilke traditioner de ældre har med sig, og hvad det har betydet i deres liv.

- En gruppe skal koncentrere sig om rytmen
- En gruppe skal koncentrere sig om selve dansen, trin osv.

Der dannes matrixgrupper, der sammen omsætter deres viden til en kort instruktionsvideo. Som musik kan bruges

<https://www.youtube.com/watch?v=OvaKRiIUoHo&list=PLJRqWvIX9yVnPgIDJQzoGKzGuBzJyXvpi>

Og på youtube findes forskellige danske folkeviser, der kan bruges.

Ebbe Skammelsen findes i mange versioner.

Lektion 9+10

Eleverne udarbejder en interviewguide til, hvad de vil spørge om. De interviewer –optager på telefonen og skal bearbejde interviewet ved at:

Vise et portræt af den interviewede

Skrive et biodigt:

Personens relation til mig: fx morfar

Alder. 88

Vigtige traditioner: høstgilde, -----

Betydning: fællesskab

Der skabes en udstilling af resultaterne.

Evaluering:

Undervejs i forløbet evalueres elevernes læringsudbytte både af eleverne selv og af læreren. Denne vurdering foretages på baggrund af læringsmål og tegn på læring.

Det kan fx ske ved, at læreren undervejs i forløbet fortæller, hvad læringsmålene er, og hvad eleverne har arbejdet med. Læreren beder eleverne hver især vurdere, hvor langt de er med læringsmålene. Det kan gøres mundtligt eller skriftligt på Min Uddannelse eller Meebook eller andre læringsplatforme.

Herefter kan der i fællesskab tales om, hvilket nyt stof eleverne lærte, og hvilke elementer af faget det kan give god mening at arbejde videre med.